

روز ملی زبان اوزبیکي مبارکباد!

نجیب الرحمن شمال

امروز که مصادف به روز ملی زبان اوزبیکي می باشد، با اغتنام از فرصت مراتب تبریکات صمیمانه خود را با این مناسبت خدمت همه هموطنان عزیز ما که به این زبان شیرین تکلم مینمایند و همچنان مردمان کشورهای همسایه ما ابراز داشته ، در راه رشد و تکامل علمی این زبان بومی مردم افغانستان برای شان آرزوی موفقیت مینمایم.

با زبان شیرین اوزبیکي درسزمین ما از قدیم ها مردمان و دانشمندان زیادی چون امیر علی شیرنوايي و دیگران از عصر تیموریان بدینسو سخن گفته و اشعار زیادی هم سروده اند. در زمان حاکمیت های قبلی همچنان هفته نامه خاصی بنام "یولدوز" به زبان اوزبیکي بصورت منظم نشرات داشت. همچنان بخاطر اهمیت و محبوبیت این زبان در بین مردم ما بود که این زبان مانند دیگر زبانهای رسمی پارسی- دری و پشتو در زمان جمهوریت بحیث یکی از زبانهای رسمی کشور ما شناخته شد:

نکاتی پیرامون زبان (مادری) و اهمیت آن در جامعه

شخصاً به این مسئله عقیده دارم " از اینکه زبان وسیله تکلم، صحبت ، افهام و تفهیم و زمینه ساز عشق ، دوستی و محبت میان انسانهاست ، نباید از آن منحیت سلاح کشنده علیه یکدیگر استفاده کرد، بلکه به زبانهای یکدیگر حرمت و حیثیت قایل شویم. انسانم آرزوست. " از آنجاییکه شرایط داخلی کشور ما در این اواخر خیلی سر درگم و قابل نگرانی برای همه مردم ما شده و از جانبی هم حلقات و اشخاص معلوم الحال به اشاره دشمن ، میخواهند آتش دشمنی را میان اقوام کشور ما دامن بزنند، خواستم تا چیزهای بیشتری در مورد زبان های مختلف و روابط اقوام در کشور ما بنویسم ، تا از یکطرف موضعگیری خود را در اینمورد بیشتر روشن بسازم و از جانبی هم شاید نظریات ناچیز من مورد استفاده مردم ما و بخصوص جوانان عزیز کشور ما قرار گیرد. علاوه بر حرف هاییکه در بالا در اینمورد نوشته بودم ، میخواهم بگویم که زبان یکی از مهمترین وسیله های تأمین ارتباط میان انسانها، رشد کلتور و فرهنگ آنها، تاریخ و مبارزات مردم ، انعکاس دهنده رسوم و عینیات مردم و در بعضی از حالات حتی دشمن انسانها هم بوده میتواند- مانند زبان خشم و خشونت. اما، ما منحیت اشخاصی که در قرن بیست و یکم زنده گی کرده و از نعمت سواد و شمه یی از امکانات و تکنالوژی عصر حاضر بهره مند شده ایم ، باید در مورد زبان هر قوم و ملیت کمی آگاهی داشته و به زبان دیگران

اهمیت قابل شویم، تا زبان ما را حرمت کنند.

انسانهایی که امروز بخاطر اعمار یک جامعه مترقی و دموکراتیک مبارزه میکنند ، اولتراز همه باید عاری از هر نوع تنگ نظری و تعصبات قومی و زبانی باشند. در یک جامعه مترقی و پیشرفته که شعار آن رفاه و آسایش انسانهای همان جامعه است، در کنار سایر حقوق و امتیازات، داشتن زبان مادری، تسلط و حق تکلم حتی تدریس به زبان مادری یکی از حقوق برجسته همه اقوام مختلف آن جامعه میباشد که انسان توسط همان زبان مادری خود در غنای کلتور، فرهنگ و عنعنات خود جد و جهد مینماید. موجودیت زبانهای مختلف، بخصوص در کشورهای دارای چندین ملیت و اقوام مختلف هرگز برای سایر اقوام و ملیت ها مشکل زا نبوده ، بلکه زبانها و لهجه های مختلف در این چنین جوامع باعث زیبایی و شکوفایی آن جوامع میگردد. همچنان موجودیت زبانهای متعدد با لهجه های متنوع و شیرین مانند گلای رنگارنگی اند که به زیبایی هر گلستان می افزایند، مانند کشور عزیز خودمان افغانستان.

کشور بنگله دیش برای اولین بار در سال ۱۹۹۹ به سازمان بین المللی یونسکو پیشنهاد نمود تا بخاطر ارج گذاری به زبانهای ملی در جهان ، یک روز را نامگذاری نماید که موسسه یونسکو این پیشنهاد را در سی و هشتمین نشست عمومی خویش در سال ۲۰۰۰ به تصویب رسانید و از همان آوان تاکنون تاریخ 21 فبروری درجنتری کشورهای جهان بنام " روز بین المللی حمایت از زبان مادری" ثبت شده و همه ساله در کشورهای مختلف جهان از آن تجلیل بعمل میاید. رئیس عمومی سازمان یونسکو در همین روز چنین گفت : " زبان ها روح بشریت هستند. زبان ها میراث معنوی بشریت هستند، زاده می شوند، تکامل می یابند و در برخی موارد محکوم به نابودی می شوند. اگر تلاش خود را برای نجات زبان ها آغاز کنیم، به سود ماست. باید تمامی سعی خود را برای مراقبت از زبان ها بکار گیریم و این در سایه سیستم آموزشی چند زبانه محقق خواهد شد. کارشناسان برخوردار بودن از حق تکلم یا آموزش به زبان مادری را موجب شکوفایی فرهنگ صلح و مسالمت می دانند."

انسان ها با صحبت کردن همدیگر را می فهمند. روند تکامل انسان در جامعه با زبان به نسل های بعد منتقل می شود. اگر زبان از جامعه انسانی گرفته شود، چرخه اجتماعی باز می ایستد. از زبان گاهی بعنوان سرمایه فرهنگی یاد می شود. وقتی از حفظ ، توسعه و تقویت فرهنگ يك جامعه سخن به میان می آید، این زبان است که گذشته و حال آن جامعه را بهم پیوند می دهد. برخوردار نبودن از حق گویش به زبان هر قوم یا فرهنگ، خطر گسست مناسبات انسانی و طبیعی میان افراد را در بر دارد. مدافعان تعدد زبان ها می گویند فرهنگ صلح هنگامی شکوفا خواهد شد که مردم از حق طبیعی استفاده از زبان مادری برخوردار باشند.

زبان یکی از اجزای بسیار مهم و حیاتی زندگی، تفکرات و رفتارهای ماست. کمتر کسی است که بگوید در زندگی روزمره از صحبت کردن به زبان مادری خود لذت نمی برد. هر يك از ما هر چقدر هم به زبان دیگری غیر از زبان مادری خود مسلط باشیم، زبان مهم و حیاتی برای بیان احساسات یا درک مان، همان زبانی است که ما برای اولین بار به وسیله آن سخن گفته و ارتباط برقرار کرده ایم. در جهان امروز مردم به بیشتر از دوهزار زبان مختلف باهم صحبت میکنند .

با این گفته هاییکه در مورد زبان و آنهم زبان مادری بیان داشتیم ، چنین نتیجه گرفته میتوانیم که هر زبان دارای خصوصیات و ویژه گی های بخصوص خود بوده ، رشد ادبیات ، فرهنگ ، تعداد شعرا ، نویسندگان و محققین در هر زبان مختلف میباشد. اما وجود تفاوت ها در زبانها به هیچ وجه این بدان معنی نیست که مردمان دارای زبان دیگر ، با طرح نادرست گویا اکثریت - برگزیده گان زبانهای دیگر فشار آورند تا فرهنگ و زبان آنها را جبراً قبول کنند، یا اهمیت و ویژه گی های زبان دیگر را نادیده گرفته و در بعضی حالات احساساتی و غیر عقلانی، زبان مادری سایر هموطنان خود را " خارجی "

بخوانند. چیزیکه متأسفانه در این اواخر از جانب بعضی از متعصبین کوردل و تنگ نظران قومی وزبانی در این شرایط حاد در داخل کشور ما دامن زده شد که باعث نگرانی عمیق مردم ما از این ناحیه گردیده است.

در خطاب به این گروه‌های متعصب، بلندپرواز و خودبزرگ بین (صرف نظراز وابستگی های قومی، سمتی و زبانی) باید بگوییم که مردم ما دگر به این چال ونیرنگهای قومی وزبانی تان فریب نخورده و در تلاش اند تا همان مناسبات حسن همزیستی و احترام متقابل نسبت به یکدیگر را مانند همیشه حفظ نموده و در راه تعالی وترقی مشترکاً گام بردارند. این گروه های مزدور و خودبزرگ بین (ولو از هر قوم وملیتی که باشند) که اکثراً دساتیر و اوامرباداران خارجی شانرا در عمل پیاده نموده و سیاست محکوم به زوال " تفرقه بیانداز و حکومت کن " را ادامه داده و از این طریق امرار حیات مینمایند، باید بدانند که دیگر آن زمانه ها گذشته است.

در شرایط بغرنج سیاسی - نظامی کنونی کشور، مردم ما بیشتر از همه چیز دیگر به وفاق ملی، همدگرپذیری، احترام متقابل به یکدیگر، وحدت ملی و زیستن در کنار همدیگر ضرورت دارند که اینکار جز از طریق احترام گذاشتن به زبان، کلتور، فرهنگ و عنعنات پسندیده یکدیگر هرگز میسر نخواهد بود. ادامه چنین وضعیت ناهنجار و دامن زدن به مسایل قومی، زبانی، سمتی وملیتی جز دستور دشمن خون اشام و ادامه جنگ وخونریزی بیشتر میان مردمان شریف وباعزت کشور ما، هیچ پیامد دیگری ندارد. هر نوع تعصب وتبعیض قومی، زبانی، نژادی وسمتی نزد ما مردود بوده و مرتکبین این عمل ناشایسته را هرگز از خود نمیدانیم.

لطفاً بخود بیایید وزبان، فرهنگ، کلتور وعنعنات پسندیده همدیگر را حرمت بگذارید. افغانستان - خانه مشترک همه ما و هر زبان آن - زبان یکی از برادران و خواهران عزیز هموطن ماست که برای همه ما قابل حرمت است. توبه هر زبانی که تکلم میکنی وبآن راحت هستی، برای من قابل حرمت است وبدان که من هم مانند تو زبان مادری ام را دوست دارم !

با حرمت بی پایان به همه

۲۱ اکتوبر ۲۰۲۳ / ۲۹ سنبله ۱۴۰۲

